

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної служби
статистики України
06.11.2013 №339

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ
З ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО СТАТИСТИЧНОГО
СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЩОДО РОБОТИ КАНАЛІЗАЦІЇ
(ОКРЕМОЇ КАНАЛІЗАЦІЙНОЇ МЕРЕЖІ)**

Київ – 2013

Методологічні положення з організації державного статистичного спостереження щодо роботи каналізації (окремої каналізаційної мережі) визначають порядок організації та методологію проведення державного статистичного спостереження.

Методологічні положення підготували фахівці відділу обстежень підприємств сфери послуг департаменту статистики послуг Держстату України під керівництвом директора департаменту Калачової І.В.

Методологічні положення схвалені Комісією з питань удосконалення методології та звітної документації Держстату України (протокол від 17.10.2013 №11).

ЗМІСТ

	<i>стор.</i>
Передмова.....	4
1. Загальні положення.....	5
2. Основні визначення та терміни.....	5
3. Організація та проведення державного статистичного спостереження	
3.1. Мета, основні характеристики державного статистичного спостереження та охоплення.....	7
3.2. Інструментарій державного статистичного спостереження та система показників.....	8
3.3. Формування сукупності звітних одиниць державного статистичного спостереження.....	9
3.4. Порядок проведення та розробки державного статистичного спостереження, поширення його результатів.....	10
3.5. Конфіденційність.....	11
Список використаних джерел.....	12

ПЕРЕДМОВА

Метою розроблення цих методологічних положень є:

- надання роз'яснень щодо основних визначень і понять, які використовуються при організації проведення державного статистичного спостереження щодо роботи каналізації (окремої каналізаційної мережі);
- підготовка роз'яснень щодо інструментів (класифікації, реєстри), які використовуються для проведення державного статистичного спостереження;
- визначення порядку організації та проведення державного статистичного спостереження, принципів формування сукупності звітних одиниць, розробки й поширення результатів;
- документування джерел даних і підходів до підготовки й публікації узагальненої інформації;
- поширення методологічних положень серед фахівців територіальних органів державної статистики та як рекомендація основним користувачам статистичної інформації для кращого розуміння можливостей щодо її використання для моніторингу й оцінки роботи споруд для приймання, пропуску, відведення та очищення стічних вод.

Методологічні положення складаються з передмови, загальних положень, трьох розділів та переліку використаних джерел.

Методологічні положення призначені для використання в практичній діяльності фахівцями органів державної статистики та можуть використовуватися зацікавленими користувачами статистичної інформації в порядку, визначеному чинним законодавством.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Ці Методологічні положення визначають основні характеристики державного статистичного спостереження щодо роботи каналізації (окремої каналізаційної мережі), систему показників, інструментарій для його проведення, загальну схему й організацію робіт із формування сукупності звітних одиниць спостереження та порядок проведення зазначеного державного статистичного спостереження і поширення його результатів.

Методологічні положення ґрунтуються на нормах Водного кодексу України, Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України, законів України "Про державну статистику", "Про інформацію", "Про доступ до публічної інформації", наказів Держкомстату України від 21.12.2009р. № 481 "Про затвердження Положення про Реєстр статистичних одиниць та формування основ сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств", від 29.12.2009р. № 498 "Про затвердження структури плану статистичного спостереження та глосарія до нього", від 30.11.2011р. № 326 "Про Політику Держкомстату у сфері захисту конфіденційної статистичної інформації" та розроблені з урахуванням вимог:

- Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.1999р. № 465;
- Правил технічної експлуатації систем водопостачання та каналізації населених пунктів України, затверджених наказом Держжитлокомунгоспу України від 05.07.1995р. № 30 (зі змінами та доповненнями);
- Правил приймання стічних вод підприємств у комунальні та відомчі системи каналізації населених пунктів України, затверджених наказом Держжитлокомунгоспу України від 19.02.2002р. № 37;
- Державного стандарту України. Водопостачання та каналізація. Терміни та визначення. ДСТУ 2569–94, затвердженого наказом Держстандарту України від 10.06.1994р. № 138.

2. ОСНОВНІ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ТЕРМІНИ

Основні визначення й терміни, які використовуються для цього державного статистичного спостереження, уживаються у значеннях, встановлених Глосарієм до плану статистичного спостереження [9], Положенням про Реєстр статистичних одиниць та формування основ сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств [10], Класифікацією інституційних секторів економіки, а також у такому значенні:

біологічне очищення стічних вод – технологічні процеси очищення стічних вод, які ґрунтуються на здатності біологічних організмів розкладати забруднювальні речовини;

ветхі й аварійні каналізаційні мережі – зношені мережі, термін експлуатації (установлений нормативно-технічною документацією) яких закінчився, та мережі, що потребують заміни або ремонту;

випуск стічних вод – трубопровід, що відводить очищені стічні води у водний об'єкт;

відведені стічні води – стічні води, які скинуто у природні водоймища або утилізовано іншими шляхами;

внутрішньодворова мережа – мережа, прокладена на території домоволодінь, а також каналізаційні трубопроводи, призначені для приєднання домоволодінь до вуличної каналізаційної мережі;

внутрішньоквартальна мережа – мережа, прокладена вздовж внутрішньоквартальних проїздів;

вода стічна – вода, що утворилася в процесі господарсько-побутової і виробничої діяльності (крім шахтної, кар'єрної і дренажної води), а також відведена із забудованої території, на якій вона утворилася внаслідок випадання атмосферних опадів;

вулична каналізаційна мережа – трубопроводи, які прокладено вздовж вулиць, проїздів, провулків, набережних населеного пункту, включаючи протяжність збірних колекторів (без головних та приєднань);

глибоке очищення стічних вод – додаткове очищення попередньо очищених стічних вод, яке забезпечує подальше зниження в них деяких залишкових забруднювальних речовин;

головний колектор – трубопровід (або канал), який збирає стічні води з усієї території, що має каналізацію, та відводить їх на очисні споруди або у водоймище;

дощоприймач – споруда на каналізаційній мережі, призначена для приймання і відведення дощових вод;

збірні колектори, які необхідно показати в протяжності вуличної мережі – трубопроводи, підключені безпосередньо або через систему труб до головних колекторів;

зливовідвід – трубопровід для відведення дощових вод від зливоспуску в приймач стічних вод;

зливоспуск – споруда на каналізаційній мережі для скидання надлишків дощових вод у приймач стічних вод;

знезаражування стічних вод – оброблення стічних вод з метою вилучення з них патогенних і санітарно-показових мікроорганізмів;

каналізаційний випуск – трубопровід, що відводить стічні води з будинків і споруд у каналізацію;

каналізаційний колектор – трубопровід зовнішньої каналізаційної мережі для збирання й відведення стічних вод;

каналізація – сукупність споруд для відводу стічних вод з території населеного пункту або його частини, яка складається з мережі труб і колекторів та власного випуску;

механічне очищення стічних вод – технологічний процес очищення стічних вод механічними методами і методами фізичної дії;

одиночна протяжність визначається за довжиною труб, прокладених в одну нитку;

окрема каналізаційна мережа – мережа, яка не має власного випуску, а передає стічну рідину до каналізаційних споруд інших підприємств;

очисні споруди – це інженерні споруди системи каналізації для очищення, знешкодження й знезараження стічних вод;

очищення стічних вод – оброблення стічних вод з метою розкладання або вилучення з них певних речовин;

установлена пропускна спроможність очисних споруд – кількість стічної рідини, яку вони можуть пропустити за добу при повному завантаженні усього комплексу очисних споруд та додержанні встановлених вимог доочистки стічної рідини;

хімічне очищення стічних вод – технологічні процеси очищення стічних вод із застосуванням реагентів;

швидкотік на каналізаційному колекторі – пряма ділянка каналізаційного колектора, укладена з ухилом, що створює рух стічних вод підвищеної швидкості.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ

3.1. Мета, основні характеристики державного статистичного спостереження та охоплення

Метою проведення державного статистичного спостереження є отримання даних щодо забезпечення каналізацією (окремою каналізаційною мережею) міст, селищ міського типу, сільських населених пунктів України, наявності каналізаційних споруд, а також діяльності каналізаційних та водопровідно-каналізаційних підприємств.

Державне статистичне спостереження щодо роботи каналізації (окремої каналізаційної мережі) має такі основні характеристики:

- ✓ **Вид державного статистичного спостереження:**
  - за ступенем охоплення одиниць: суцільне;
  - за часом реєстрації даних: поточне.
- ✓ **Організаційна форма державного статистичного спостереження:** статистична звітність.
- ✓ **Спосіб державного статистичного спостереження:** документальний облік.
- ✓ **Одиниця державного статистичного спостереження:** місцева одиниця.
- ✓ **Респондент державного статистичного спостереження:** юридична особа, відокремлений підрозділ юридичної особи.
- ✓ **Органи, які здійснюють проведення державного статистичного спостереження:** Держстат України, територіальні органи державної статистики.
- ✓ **Місце проведення державного статистичного спостереження:** Автономна Республіка Крим, області, міста Київ та Севастополь.
- ✓ **Національні класифікації, що використовуються при проведенні державного статистичного спостереження:**
  - КІСЕ – Класифікація інституційних секторів економіки,
  - КВЕД – Класифікація видів економічної діяльності,

КОАТУУ – Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України,
КОПФГ – Класифікація організаційно-правових форм господарювання,
КОДУ – Класифікація органів державного управління.

3.2. Інструментарій державного статистичного спостереження та система показників

Державне статистичне спостереження щодо роботи каналізації (окремої каналізаційної мережі) охоплює статистичні одиниці, діяльність яких відноситься за КВЕД-2010 до 37.00 *"Каналізація, відведення й очищення стічних вод"* секції Е *"Водопостачання; каналізація, поводження з відходами"*.

Для організації державного статистичного спостереження щодо роботи каналізації (окремої каналізаційної мережі) використовується форма №1-каналізація (річна) *"Звіт про роботу каналізації (окремої каналізаційної мережі)"* та Інструкція/роз'яснення щодо її заповнення.

Бланк державного статистичного спостереження за формою №1-каналізація (річна) містить два розділи. Перший розділ містить показники наявності каналізації, кількості окремих мереж, їх протяжності та установленної пропускної спроможності очисних споруд та каналізацій станом на кінець звітного року. Другий розділ містить показники за звітний рік, які характеризують діяльність із точки зору кількості пропущених стічних вод, їх відведення (скидання) у стоки та кількості стічних вод, що передано на інші каналізації чи окремі каналізаційні мережі.

Основою для заповнення форми №1-каналізація (річна) є дані технічних паспортів каналізаційних споруд. Усі дані форми статистичного спостереження ґрунтуються на даних первинної документації, бухгалтерського й управлінського обліку, зокрема, це:

- картки обліку потужностей та книги обліку основних засобів;
- технічні паспорти устаткування, обладнання тощо;
- акти введення/списання, ремонту/заміни;
- угоди та рахунки на оплату спожитої електроенергії;
- договори оренди, обслуговування тощо;
- інші документи.

3.3. Формування сукупності звітних одиниць державного статистичного спостереження

Формування сукупності звітних одиниць державного статистичного спостереження щодо роботи каналізації (окремої каналізаційної мережі) органи державної статистики здійснюють на державному рівні.

Основними джерелами інформації для формування сукупності одиниць статистичного спостереження за ф.№ 1-каналізація (річна) за звітний рік є:

- перелік статистичних одиниць із Реєстру статистичних одиниць (далі – РСО);
- перелік одиниць за ф.№ 1-каналізація (річна) за попередній звітному рік;

- інформація, яка отримана від територіальних органів державної статистики (далі – ТОДС) щодо підприємств, які взяли на свій баланс каналізаційні споруди або передали їх на баланс іншим підприємствам наприкінці звітного року.

Генеральну сукупність державного статистичного спостереження складають одиниці з такими ідентифікаційними та класифікаційними ознаками:

<i>№ n/n</i>	<i>Критерії</i>	<i>Класифікації</i>	<i>Ознака</i>
1.	Інституційний сектор економіки	KICE	S.11 Нефінансові корпорації S13 Сектор загального державного управління
2.	Тип статистичної одиниці	Довідник типів статистичних одиниць	Місцева одиниця
3.	Організаційно-правова форма господарювання	КОПФГ	Усі організаційно-правові форми господарювання, крім підприємств-фізичних осіб (910)
4.	Вид економічної діяльності	КВЕД-2010	Основний або другорядний вид діяльності, що відноситься до коду 37.00 секції E
5.	Територіальні одиниці	КОАТУУ	Відповідно до адміністративно-територіального устрою
6.	Розмір підприємства	Довідник ознак розміру підприємств	Незалежно від розміру
7.	Ознака економічної діяльності	X	Активне

Формування сукупності звітних (облікових) одиниць статистичного спостереження щодо роботи каналізації (окремої каналізаційної мережі) здійснюється на основі переліку статистичних одиниць за останній наявний період N-1 року за ф.№ 1-каналізація (річна) шляхом її актуалізації та доповнення новоствореними статистичними одиницями із РСО.

Сукупність звітних одиниць державного статистичного спостереження щодо роботи каналізації (окремої каналізаційної мережі) не потребує узгодження із сукупностями за іншими формами державних статистичних спостережень.

3.4. Порядок проведення та розробки державного статистичного спостереження, поширення та оприлюднення його результатів

Звіт за формою № 1-каналізація (річна) органи державної статистики отримують на паперових носіях або в електронному вигляді за місцем знаходження респондентів у терміни, визначені на бланку форми.

Збирання й оброблення органами державної статистики електронних звітів здійснюється відповідно до Порядку подання електронної звітності до органів державної статистики [12].

Якщо місцезнаходження та місце здійснення діяльності респондента є територіями різних адміністративно-територіальних одиниць (Автономна Республіка Крим, області, міста Київ та Севастополь), органи державної статистики отримують звіт за місцем здійснення діяльності.

Одержана від респондентів первинна інформація за ф.№1-каналізація (річна) перевіряється безпосередньо економістами ТОДС, піддається логічному та

арифметичному контролю та в разі виявлення помилок коригується та заноситься до бази даних після опрацювання з респондентами.

Уведення інформації, її обробка й узагальнення здійснюються із застосуванням програмного забезпечення.

Результати державного статистичного спостереження узагальнюються у таких розрізах:

на державному рівні:

- по Україні та за регіонами (*Автономна Республіка Крим, області, міста Київ та Севастополь*) за органами управління всіх рівнів та приватним сектором, у розрізі міських та сільських поселень;

на регіональному рівні:

- за регіоном у розрізі районів та міст районного значення за органами управління всіх рівнів та приватним сектором.

Основними статистичними публікаціями для оприлюднення інформації державного статистичного спостереження щодо каналізації (окремої каналізаційної мережі) є:

- експрес-випуск "Робота каналізації (окремої каналізаційної мережі)";
- статистичний бюлетень "Наявність та основні показники роботи споруд для приймання, пропуску, відведення та очищення стічних вод";
- комплексні збірники Держстату України: "Статистичний щорічник України" та "Україна в цифрах".

Також зазначені статистичні видання розміщуються на офіційному веб-сайті Держстату.

На запити користувачів статистичну інформацію про роботу каналізації (окремої каналізаційної мережі) органи державної статистики можуть надавати у паперовому вигляді, на електронних носіях, засобами зв'язку (у т.ч. розміщення на веб-сайті), шляхом безпосереднього виписування в порядку та умовах, визначених Держстатом України, а також відповідно до Порядку складання, подання та розгляду запитів на публічну інформацію, розпорядником якої є Державна служба статистики України та/або її територіальні органи.

Терміни проведення державного статистичного спостереження визначаються щорічними планами державних статистичних спостережень, які затверджуються нормативно-правовими документами Кабінету Міністрів України.

3.5. Конфіденційність

Політика у сфері захисту конфіденційної статистичної інформації забезпечується шляхом захисту первинних даних, отриманих органами державної статистики від респондентів у ході проведення державного статистичного спостереження, а також статистичної інформації, на підставі якої можна визначити інформацію щодо конкретного респондента. Так, при поширенні статистичних даних користувачам органи державної статистики здійснюють контроль дотримання правил конфіденційності даних згідно із Законом України "Про Державну статистику".

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV (зі змінами).
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV (зі змінами).
3. Водний кодекс України від 06 червня 1995 року № 214/95-ВР.
4. Правила охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.1999р. № 465.
5. Правила технічної експлуатації систем водопостачання та каналізації населених пунктів України, затверджені наказом Держжитлокомунгоспу України від 05.07.1995р. №30 (зі змінами і доповненнями).
6. Правила приймання стічних вод підприємств у комунальні та відомчі системи каналізації населених пунктів України, затверджені наказом Держжитлокомунгоспу України від 19.02.2002р. №37.
7. Державний стандарт України. Водопостачання та каналізація. Терміни та визначення. ДСТУ 2569–94, затверджений наказом Держстандарту України від 10.06.1994р. №138.
8. Закон України "Про державну статистику" (зі змінами та доповненнями) від 02 жовтня 1992 року № 2657-XI [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/Zakon/ukr/stat_u.html
9. Глосарій до плану статистичного спостереження, затверджений наказом Держкомстату України від 29 грудня 2009 року № 498.
10. Положення про Реєстр статистичних одиниць та формування основ сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств, затверджене наказом Держкомстату від 21 грудня 2009 року № 481 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/edrpoj/prso.htm>
11. Політика Держкомстату у сфері захисту конфіденційної статистичної інформації, затверджена наказом Держкомстату від 30 листопада 2011 року № 326 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/norm_doc/2011/326/326.zip
12. Порядок подання електронної звітності до органів державної статистики, затверджений наказом Держкомстату від 12 січня 2011 року № 3 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/elektr_zvit/doc/N_3.zip.
13. Порядок складання, подання та розгляду запитів на публічну інформацію, розпорядником якої є Державна служба статистики України та/або її територіальні органи, затверджений наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 18 лютого 2013 №140.